

CHRYSCIJANSKAJA DVMKA

... „I ŽBIARE SWAJU PŠANICU
Ů HUMNO, A PAŠLEDKI SPALE
AHNIOM NIAŮHASNYM“.

(Mat. III, 12)

CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIS

WYCHODZIĆ ČASOWA RAZ U DWA TYDNI.

Padpisnaja cana z pierasyłkaj:

na hod . . . 8 zał.
na paŭhoda 4 „
na 3 mies. . 2 „
na 1 „ . 80 hr.

Asobny numar kaštuje 30 hr.

ABWIESTKI ŽMIAŠČAJUCCA TOLKI NA WOKŁYDCY.

Kaštujuc: Cełaja staronka 80 zał.

$\frac{1}{2}$	„	40	„
$\frac{1}{4}$	„	20	„
$\frac{1}{8}$	„	10	„

Adras redakcyi i administracyi:

WILNIA, Zawuł. św. Mikołaja Nr. 8, kw. 3 (Wilno, zauł. św. Mikołaja 8 — 3).

Redaktar pryjmaje ad 9 — 12 i ad 4 — 6.

CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIS.

Wychodzić raz u dwa tydni.

Hod I.	WILNIA, 25 STUDNIA, 1928 h.	Nr. 2.
--------	-----------------------------	--------

* * *

Zahrymieła nad ziamloju,
Świet tapiŭsia u ciannocie:
Nad krainaju majoju
Staŭ Chrystos u pazałocie.

* * *

Ruki ũ horu byli ũźniaty:
Tak z nadworku na nadworak
Na zarubie koźnaj chaty
Kłaŭ Chrystos pa źmieni zorak.

* * *

Ŭsiudy roŭna ũ pieraliku
Kala wokan na lamoŭcy,
Jak jahniaty ũ letnim skliku,
Lehli zorki pry bakoŭcy.

* * *

Jak Chrystos ũžo skončyŭ dzieli,
Ŭźniaŭ maluča wočy ũ horu:
Sprau, kab zory tut hareli!!
I sam zniknuŭ ũ nočnym moru.

* * *

Zabliščeli wokny ũ chatach,
Lud zbudziŭsia apaŭnočy —
Lud toj samy — ũ chałatach...
Tolki poŭny zoraŭ wočy.

Praha.

Fr. Hryškiewič.

20 studnia, 1928 b.

... „I źbiare swaju pšanicu ũ humno, a paśledki spale ahniom niaŭhasnym“. Hetkuję dumku pałażyli my ũ asnowu našaj časopisi. Značeńnie hetaj dumki jasnaje: usio, što nia z Chrystusam, nia maje ũ sabie sensu i zhinie marna. Hłybokaja heta Bożaja dumka stajecca dla nas jašče jaśniejšaj, kali my dobra pryhledzimsia da rysunku na wokładcy našaj časopisi. Bačym my tam, jak Chrystus, zžaŭšy pšanicu, źwiazau jaje ũ snop i ũskłaŭ na swaje plečy, a ũsia-kija niaŭżytkoŭnyja paśledki zły duch pale ahniom i puščaje z dymam. Słowam, z Chrystusam umałot, karyśc, sens žyćcia našaha, a biez Jaho — pustata, ciemra, adzin dym.

Woś-ža i hetyja ewaneličnyja słowy i rysunak na wokładcy „Chr. Dumki“ ũžo sami praz siabie haworać ab jaje charaktary. Usio heta wyrazna hawora, što časopiś naša pawinna być pradŭsim relihijnaja. Metaj jaje pawinna być pahłybleńnie žyćcia relihijnakatalickaha jak praktyčna, tak i teoretyčna siarod šyrokich słažoŭ biełaruskaha hramadzianstwa i narodu.

Adnak, pryznajomsia, pieršy numar „Chr. Dumki“ nie całkom wyšaŭ takim, jakim być pawinien. Znajšlisia ũ im rečy, jakija abo susim lišniję, abo duża mała majuć supolnaha z relihijaj. Zrabili my heta świedama, žadajučy pačuć krytyčny hołas našych pryjacielaŭ Čakać na hety hołas doŭha nia pryšlosia. Až niekalki ũwah wusna i piśmienna, atrymali my ad duża paważnych ludziej. Henyja ũwahi paćwiardzili ũsio toje, što my wyšej skazali ab tym, jakoj pawinna być naša časopiś

Majučy heta na woku, spadziomsia, u dalejšym zadańnie redakcyi ablahčycca. Ciapier ũžo jasna wyjawilaśia, jakoj pawinna być „Chr. Dumka“. Jasna takža dla nas i toje, što časopiś naša maje niamala pryjacielaŭ u asobach ludziej paważnych i zdolnych pamahčy nam swajej pawahaj, radaj, piarom, a takža i materjalna.

A heta ũsio dadaje nam achwoty da stojkaj i wytrywałaj pracy na Bożaj niwie.

Usio naprawić u Chrystusie...

U źwiazku z usiestarónnim adradžeńniem biełaruskaha narodu treba źwiarnuć bolš uwahi na adnu wielmi waźnuju, a najbolš možna skazać zaniadbanuju reč — na relihiju. Kali adradžeńnie jdzie ũ usich kirunkach, to nia možna apuścić i hetaj tak waźnaj sprawy.

Chacia, praŭda, naš narod i tak relihijny ad pryrody, jon nikoli nie adstupicca ad Wiery, ad Boha, ale byŭ-by wialiki niarozum tak sudzić apuściŭšy ruki j ũžo ničoha nie rabić u hetym kirunku, bo, jak prykazka kaža, „błahoje pałażeńnie sapsuje j dobraje sumleńnie“. Treba pracy j to wialikaj pracy ũ hetym kirunku, pracy zhodnaj z imknieńniem samoha narodu, jakoha relihijnafilozofičny nachił jość našaj narodnaj asobnaścij.

Kab dasiahnuć poŭnaha raświetu biełaruskaha relihijnaha žyćcia, treba pawodle majej dumki, zrabić nastupnaje:

1) Zawiaści rodnuju biełaruskaju mowu ũ kazańniach i dadatkowym nabaženstwie.

U nas na Bielarusi, jak wiedama, nawučańnie relihii za małymi wyniatkami adbywajecca ũ čužoju mowie. Koźny zdarowa myślačy čaławiek pryznaje, što taki stan rečy jość stanam nienarmalnym. Razumiejecca, kamu bolš idzie ab narodnaść, jak ab chwału Bożuju, tamu niama što i hawaryć; ale kamu sprawa relihii štości dyj znača, toj, choć-by sam byŭ i inšaj narodnaści, musić zrozumieć škodnaść takoha stanu nia tolki dla našaha narodu, ale tak sama i dla sprawy Kaścioła, a zrozumieŭšy heta budzie staracca naprawić hetu nienarmalnaść.

Moža wy skażacie, što adnak-ža, nia hle-dziačy na heta, narod biełaruski astaŭsia wiernym nawucy Chrystusa. Tak, jon astaŭsia wiernym, moža dziakujučy swajoju przyrodnaj relihijnosci; a moža nia było takoj pakusy, jak ciapier z starany biazbożnaha komunizmu!

Ja baču, jak napr. mała spaŭniajecca druhoje kaścielnaje przykazańnie, jak mnohija nia majuć taho prakanańnia, što treba ũ niadzielu j świaata pajści na nabaženstwa j wysłuchać nawuku. A heta-ż adziny tolki sposab u našych warunkach, dzie darosły čaławiek moža znajści aświačeńnie ũ relihii, moža nawučycca praŭdaŭ wiery!

Chto-ż patrapić da ich tak pramowić, kab pierakanać ich u hetym? Jakoje-ż słowa, jak nia rodnaje moža hłybiej dastacca da ich rozumu, zakranuć ich paćućcio, kab byŭ pažadany skutak?

Tak, słowa rodnaje!

Siud-tut pa kaściołach ksiandy ũžo haworać kazańnia pa biełarusku, ale jašče wielmi mała.

Dla dobra sprawy Bożaj i dla karyści našaha narodu treba, kab hetak było ũsiudy, dzie tolki żywie biefaruski narod.

Razumiejecca, treba heta rabić z rozumam. Nia možna pakul što zawodzić hetaha tam, dzie niešwiadomy narod, niedarossy jašče da zrazumiennia istoty rečy, hetaha nie chacieŭ-by.

2) **Wydawiectwa j raspaŭsiudźwańnie relihijnaj biefaruskaj literatury.**

Na staronkach biefaruskich hazet užo nia raz zdaralaŭsia spatykać paasobnyja hałas, što zaklikali rabić štości ũ hetym kirunku. Ciešymŭsia, što paŭstała „Chr. Dumka“, jakaja pawinna najbołš swaju ũwahu źwiarnuć na sprawy relihijnaja, pradusim na wydawiectwa paasobnych kniżak relihijnaj - maralnaha źmiesiu ũ našaj mowie. Drukawanaje słowa ũ našyja časy maje ahramadnaje značeńnie, tak što i tut biez jaho abyjścisia nie mahčyma.

3) **Zakładańnie relihijnych tawarystwaŭ i zakonnych bractwaŭ.**

Majemo palityčnyja partyi, majemo krychu kulturnych ustanowaŭ, a relihijnaha tawarystwa nie majemo ni wodnaha.

4) **Praca relihijnaha ũšwiedamleńnia** — ũsiudy, jak chto dzie moža; jana mahła-b dasiahnuć tych, chto chadzić da kaścioła ci nia moža, ci nia maje achwoty. Najprašciejšy sposab — heta

budzie čytańnie wiečarami ciapier zimoju zabraušysia dzie ũ adnej chacie jakojeści relihijnaje kniżki, napr. Katechizmu, zamiest niepatrebnych abmowaŭ, zamiest tolki „hi-hi-hi“ dyj „ha-ha-ha“!

Takuju pracu asobnym adzinkam biaz systemy ũ rassypku wiaści dobra, ale nie saŭsim; mnoha było-b lepiej, kab kiraŭnictwa takoj pracy ũziało na siebie jakoje relihijnaje tawarystwa, ci zakonnaje bractwa.

5) **Urešcie treba nam takich šwiatych Franciškaŭ, Daminikaŭ, jakija šwiatašciu swajho žyćcia byli-b dla nas šwiežym prykładam, jak majemo żyć na šwiecie, a haračaju wymowaju adkryli-b u sercach i rozumach našych zbaŭčyja krynicy daroŭ Bożych, krynicy Miłaści i Łaski; swajeju-ž pracaju achwiarnaju wyraŭniawali-b „daliny i hory“, zrabili-b toje ũ našym relihijnym žyćciu, na što my — ludzi zwyczajnyja, zdabycca nia možam.**

Inšyja z hetych punktaŭ, ci majučyja z imi mnoha supolnaha užo padawalisia da wiedama hramadźianstwa daŭno praz asoby ruplywyja ab dabro Relihii, a ũ apošnijja časy robiacca užo starańni ab uwiadzieńni niekatorych z ich u žyćcio.

Chto tady moža zrabić što-kolečy ũ hetym kirunku, niachaj robić, kali nie ũ adnym to ũ druhim, kali nie ũ tym, to ũ hetym; niachaj robić, nia hledziačy na ũsie trudnaści.

X. P. T.

Adkul i kudy jdziom?

I.

Henyja dwa pytańni spakon wiakoŭ cikawiac rozum čaławieka i, abo napaŭniajuć jahonyja hru dzi patolaj, abo niaŭpynna turzajuć ciażkimi sumniwami, zależna ad taho, ci adkazu šukaje ũ jasnym padprzyrodnym šwiatile Wiery, ci na krutych dušahubnych ścieżkach ũlasnaha rozumu.

Adkul i kudy jdziom?...

Pytańnie heta kazaŭby taja woś, la katoraj usio krużycca, heta zahadka, nad katoraj łomiać sabie hałowy ũsie daŭnyja j sučasnyja filozofy.

Adkul i kudy jdziom?...

Heta najhłybiejšaje i najbołš życiowaje pytańnie, bo adkaz na jaho, dasiahaje najhłybiejšaha nutra našaj istoty, bo na henym adkazie apirajecca ũsia budučnaść čaławieka, pryčyna jahonaha bytu i wyrašajecca meta ziamnoha žyćcia.

Adkul i kudy jdziom?...

Na heta pytańnie każdy z nas pawinien znajsci adkaz i to zaraz, nieadkladna, bo tahdy užo, kali na haławu, pakrytuju rasoju chałodnaha, šmiarotnaha potu, pałożyć swaju waładarnuju ruku śmierć, a pierad asaławielymi wačyma stanie ciomnaja, nierazhadnaja pryšaść — tady užo budzie pozna ..

Tady jano z uzdwojenaj siłaj budzie turzać

kanajučym sercam, dy mučycimie strywożany šmiarotnym žacham rozum, katory za žyćcia nie chacieŭ im cikawicca.

Dyk pastarajmosia-ž choć častkowa adkazać na henaje pytańnie.

* * *

Była ũ našym žyćci para, kali takoje pytańnie nikomu z nas nie rabiła żadnaje trudnaści: to byli hady dziacinstwa, kali najdarożšaja sercu asoba — rodnaja matka, kładučy pieršy kryž na hrudziach, wučyła malitwy.

„Ojča naš!“ U henych cioplych słowach twój prosty dziciačy rozum biez nijakaha trudu znachodziŭ sabie wyjašnieńnie skul ty i ũsio toje na šwiecie, što ciabie akrużajec... ..

„Prydzi waładarstwa Twajo!“ — Henaja častka malitwy kirawała twaje niawinnyja woćy lašnie tudy, kudy jdzieš, pakazwała ważnaść i šwiataść mety twajho ziamnoha žyćcia.

I tak biehlili hadki za hadami spakojna, ščasnaja, nie zatumanienyja żadnaju chmarkaju sumniwaŭ, kłopot i ũnutranaha zmahańnia.

Ach! Heta była taja šwietłaja, miłaja i rada snaja wiasna dziciačaje niawinnaści i Wiery — čas twajho dziacinstwa „sielskaha, anielskaha“, jak kazaŭ Mickiewiç.

Ale pryšla druhaja para, para junactwa — moładaści „burnaj i chmurnaj“.

Naprawić usio ŭ Chrystusie!

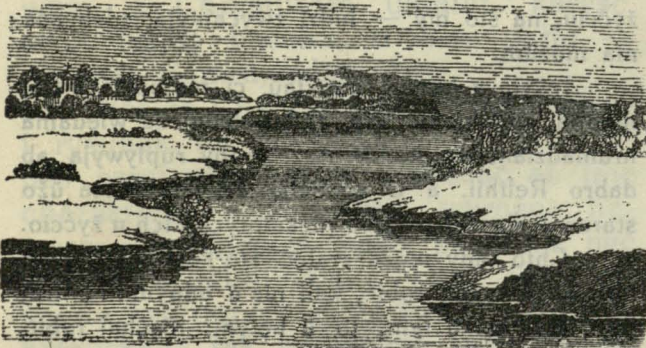
Da hetaha času hawaryłasia ab patrebach u żyćci našym relihijnym, ale dla dabra našaha narodu treba naprawy ŭ Chrystusie i ŭ żyćci sa- cyjalnym, palityčnym i kulturnym, a tak sama i ŭ żyćci asabistym koźnaha z nas.

Wy, dziejačy bielaruskija, duchawienstwa, pieśniary, piśmieńniki, wydaŭcy, usie pracauniki kulturnyja, woś wam udziačnaje pole da pracy!

Naprawić usio ŭ Chrystusie!...

D. Aniśko.

Wypisywajcie i pašyracie adzinuju bie- laruskuju relihijnuju časopiś: „Chryścijan- skuju Dumku!“

I ni adtul, ni adsiul pačalo rabicca tabie ciesna ŭ hetych ramkach Wiery i Bożych zako- naŭ, katorych dahetul pilnawaŭsia; niejak stała tabie ŭžo duśna ŭ henaj atmosfery posłuchu i cno- ty. Rozum tvoj pačau ŭžo šukać razwiazki roz- nych żyćciowych zahadak za hranicami wiery; zdawałasia tabie, što ty ŭsie tajny razwiazšaś swai- mi ŭłasnymi siłami. A z druhoha boku świet i ja- honyja prynady ciabie wabiŭ k'sabie, suliŭ swaju roskaś, pryraķaŭ zaspakoić usie žadańni dy adzy- waŭsia ŭ hrudziach twaich zyčnaju pieśniaj kipu- čaha żyćcia m.ładaści:

„Hej, skaštujma-ż my żyćcia,
Bo żywiom my tolki raz!“...

Tak imčalisia burna hady za hadami ŭ bia- zupynnaj pahoni za wiedaj, nawukaj i ŭrażeńnia- mi, šukajučy poŭnaha zdawaleńnia... I ni raz tabie ŭžo zdawałasia, što woś, woś jaśče adżin krok, adna natuha i supakoiś svoj prahawity rozum; zdabudzieś najwyšejšuju stupień wiedzy; tymčasam taja kryłataja ptuška wiedzy j nawuki ŭciakała pie- rad taboju, by toj cień, katoraha nielha zławici...

I raz pa-raz padnosiŭ i prykładaŭ da wus- naŭ ty čaru roskaśy, kab upaić jeju swaju nie- nasytnuju maładuju bujnuju duśu, dy supakoić piakučuju smahu ščaćcia, ale za koźnym razam wyslizhałasia jana z twaich ruk, jak wada, za- čerpanaja žmienaj z krynicy... A-ż zmohsia ty,

Z katalickaha żyćcia.

Apost. Stalica i narody. U 1927-ym hodzie adnosiny pamiż światuju Stalicaju i świetam uz- mocnilisia istotnym i padziwuhodnym sposobam. Kali ŭ 1914 h. miała świataja Stalica tolki 5 nun- cyjaturaŭ i 11 internuncyjaturaŭ, to ŭ kancy 1927 ho- du miała ŭžo 21 nuncyjaturu i 11 internuncyja- turaŭ. U 1914 hodzie byli pry św. Stalicy tolki dwa zastupniki dziařzawaŭ (Hišpanija i Aŭstryja) i 14 paŭnamocnych dziařzauŭnych ministraŭ. Cia- pier-ža ŭ Watykanie majuć adumysłowych wy- słannikaŭ 11 dziařzawaŭ, a 19 dwiařzawaŭ paŭ- namocnych ministraŭ.

Aprača dyplomatyčnych zastupnikaŭ maje św. Stalica ŭ roznych krajoch apostalskich dele- hataŭ, ich-ža jość 18. Za čas ułady Piusa XI padpisali z św. Stalicaju konkordat nastupnyja dziařzawy: Estonija 1922 h., Bawaryja 1924 h., Polśča 1925 h. i Litwa 1927 h. Konkordat z Ru- mynijaj nia byŭ jaśče parlamentam ratyfikawany. Hatujecca konkordat z Prusijaj i Wŭrtenber- gijaj.

Św. Teresa i misyi. Kardynał Vico, pre- fekt kongregacyi abrađu, wydaŭ dekret, jakim św. Teresa ad Jezusa jmienawanaja patronkaj misyi na ŭsieńkim świecie. Pašyreńnie pašany da św. Teresy pa ŭsim świecie dakazała, z jakoj radaścij świet pryniaŭ heta zdareńnie. U najda- lejšych krainach pałajuć da jaje sercy kachań- niem i za jaje prośbaju, sapraŭdy, padaje z nieba šmat łaski. Dziakujučy hetamu mnohimi bisku- pami była pasłana prośba ŭ kongregacyju abrađu,

biedny, u henym błudnym matawile niaŭdačaŭ i rasčarawańniaŭ i pačali apadać krylla twajho ducha.

Nastala treciaja para żyćcia — suchaja wo- sień staraści. Pierad taboju—ciomnaja budučyna, ab katoraj na't i ŭspomnić nie chacieŭ, bo jaje bajaŭsia.

Za taboju lahła sumnaja, poŭnaja niaŭdačaŭ i rasčarawańniaŭ, minuŭščyna, uspaminy katoraj napaŭniali hrudzi horkaju bollu.

A sučasnaśc wyhladała, by apustošanaje pa- žaryšča, na katorem styrčeŭ ty sam tolki adżin, adzinoki waładar swajho ŭłasnaha ščaćcia, kato- raj zahubiŭ tut woś pad henymi ruinami i pa- pieliščam żyćcia biaz ładu, biez zdabyčaŭ i biaz mety...

Woś-ža tady pieršy raz pačalo ŭźbiahać ta- bie na rozum pytańnie: adkul i kudy jdu? A pa- śła mnohich let zatużyła duśa twaja pa świetłym i ščasnym dziacinstwie i pieršy raz adkliknułasia ŭ sercy tuźnaja dumka: „Niaŭžo-ż usio toje, u što wiyerŭ, budučy dziciam, było praŭdaj?“...

I papłyli ślozy z sumnych wačej razam z sła- wami: Moj Boża!

„Čamu tak serca majo nyje,
Čamu zamiraje żyćcio ŭwa mnie,
Čamu niabies Twaich abrazy światyja
Nie čarujuć duśy ŭžo majej?..."

kaś św. Teresa była jmenawana patronkaju misyi. Światy Ajciec Pius XI byu da šlozaŭ parušany hetaju prošbaju i adpawiednym dekretam św. Teresa, pobač św. Franciška Ksaweraha, nazwana patronkaju misyi.

Katalicki Instytut u Arhentyńie. 1-ha studnia 1928 h. u stalicy Arhentyńy, Buenos Ayres, byu pałożany kamień pad budowu Atheneum katalickaje moładzi. Užo ũ 1917-tym hodzie dumali ab zakładzinach hetaha wialikaha relihijnaha i kulturnaha centru, ale da ździejśnieńnia hetkaha planu možna bylo ũziacca tolki aź u hetym hodzie. Budawańnie budzie kaštawać kala 1,300,000 dalaraŭ. U hetym instytucie katalickim junakom budzie dana relihijnaja, kulturnaja i socyjalnaja adukacyja. Na ũtrymańnie instytutu treba budzie koźny hod 100,000 dalaraŭ. U budyninie budú: kaplica, teatr i biblioteka. Kamień zakładzinaŭ pašwiaciŭ pasłannik św. Ajca, a na ũračystaści byli prysutnymi prezident respubliki, ministry i wysokija ũradniki.

Kat. Uniw. u Lowanii. Lowanski (Belhija) katalicki uniwersytet, z pryčyny sioletniaha jubileju, wydaŭ u dwuch tomach „Analectes pour servir à l'histoire de l'université de Louvain“. Abodwa tomy pašwiacy doli ũniwersytetu ad 1914 roku, ad pačatku wialikaje wajny. U pieršym tomie, aprača hetaha, jość časć administracyjnaja, nekralohi z wajny i rad waźnych wielmi pracaŭ ab historyi.

Japoncy kataliki ũ Brazylji. Jak usim dobra wiedama, Japoncy nia miešciacca ũ kraju swajom i musiać pakidać swaju bačkaŭščynu.

Wialiki lik pryjechała ich, u apošnich hadoch, da Brazylji. Miž emihrantami lučyła mnoha katalikoŭ, a dzieła hetaha biskup z Nagasaki pasłaŭ tam swajho ksiandza, jaki, jak čutna, zakłaŭ tam apstalskaju školu dzieła pryhatawańnia misyjaneraŭ pamiž japonskimi emihrantami. Škola jość pad kiraŭnictwam a. a. Jezuitaŭ i padparadkawana prosta Prapahandzie Wiery.

Cennaści ũ Watykanie. Msgr Tisserant z Watykanskaje biblioteki wydaŭ wialiki katalog armianskich rukapisaŭ schawanych u Watykanskej biblioteci. Heta jość wialikaja kniha, bolej 400 bačynaŭ druku i abymaje prawidlowyja adpisy 127-och rukapisaŭ. Pieršy tom byu pieradany jaho šwiataści Piusu XI, jaki ščyra Msgru Tisserantowi padziakawaŭ.

Katalictwa ũ Anhlji. Ab roście katalictwa ũ Anhlji šwiedčyć statystyka, wydanaja „Catholic Directory“. Pawodle jaje prybyło katalikoŭ ad 1911 roku, heta jość za 16 hadoŭ, 158,679. U hodzie 1911 — 3,609, u 1912 h. — 6,511, u 1915 h. — 9,367, u 1920 h. — 12,621, u 1926 h. — 11,714, a ũ 1927 h. tolki ũ 6-och dyjacezyjach — 1000. Lik duchaŭnikoŭ byu u 1926 h. — 4125, a ũ nastupnym hodzie 4160. Kaściołaŭ prybyło 50, jość ich ciapier 2135. Parachwjalnych škołaŭ jość 1235, na 35 bolej, čymsia ũ papiarednim hodzie. Škołaŭ siarednich jość 486. U 1926 hodzie bylo achryščana 67.710 dzieciej, na 2000 bolej, jak u 1925 h. Žanimstwaŭ bylo 19682. Razam prybyło katalickamu wierawyznańniu 87445 asobaŭ. Ciapier u Anhlji, razam z Walijaj, jość 2,143,305 katalikoŭ; heta jość 6 proc. usiaho nasielnictwa.

Što tak pryčmiła ahoń Twajej miłasći,
Katora tak jarka dańniej plamianieła,
Hdzie padzielaš zorka niawinnaj radaści,
Kudy, kudy jana palacieła?!“...

Takaja woš historyja ũ ahulnych narysach tysiačaŭ duš, tych, što pakinušy prostyja šlachi Wiery, šukajuć, jak św. Aŭhustyn, dla swajho rozumu nowych daroh, a dla serca — nowych uraźeńniaŭ. Takaja dola tych, katoryja wyraklisia Praŭdy. Nia wiernucca da jaje, aź pakul zmučanyja biezdarožžam i ciaźkimi balučymi hrachami nie pačnuć kajacca razam z šwiatym Aŭhustynam:

„Płača duša maja i ścichnuć nia moža
I chiba supakoju nia znojdzie sabie,
Aź pakul, moj mocny, miłaserny Boža,
Nie adpačynie na wiek wiečny ũ Tabiel!“...

Hetak dziejecca ũ koźnaj zbientežanaj dušy, bo adna tolki jość praŭda spradwiečnaja, nieabmylnaja, stałaja — taja samaja dla ũsich i dzieła taho na pytańnie: adkul i kudy jdu? — adzin tolki dla koźnaha čalawieka jość adkaz, toj adkaz, jaki daje spradwiečnaja, nieabmylnaja Wiera.

Dyk kali spytaješ: adkul i kudy jdu? — to adkaža tabie na jaho maloje dzicia, katoramu Wiera na Chryście św. danaja pamahaje lohka zrazumieć henu praŭdu; adkaža tabie siwy starac nad hrobam, katoramu Wiera była żyćciowym

šwiatačam, adkaža niawučany prastačok wiaskowy, katoramu łaska Božaja pamahaje adčuwać i zhadwać henu praŭdu; adkaža wučony mudrec, katory ũ nadpryrodnym šwiate Božaha Abjaŭleńnia praŭdy henyja dašledžwaje, pahłyblaje, prajmajecca imi i z pašanaj pierad imi schilaje hołaŭ.

Oš-ža, kali chto žadaje na pytańni: adkul i kudy jdu — najści adkaz — toj, abo musić ścieračy swaju dziciačuju wieru, abo, kali kryj Boža, nie ũšciaroh jaje i nanawa ciapier pytajecca — toj pawinien wiarnucca pa adkaz da swajej dziciačaj wiery.

I dzieła taho koźnamu z nas siańnia na pytańnie: adkul i kudy jdu — adzin tolki astajecca adkaz — toj, katoraha nawučyšia ũ dziacinstwie z katechizmu:

„Ad Boha my, bo Jon stwaryŭ nas“.

II.

Žyŭ za dawien-daŭnych wialiki chryścijan-ski mudrec šwiaty Aŭhustyn.

Raz u hlybokim zadumieńni chadziŭ jon nad moram dy ũhladašsia ũ jaho raschwalawanuju šyr.

Burliwyja chwali niasli jamu tajomny, niaŭniatny šum marskoje hlybi, rasšćilalisia zapienieńnyja pad jaho nahami, dy znoŭ uciakali ad bie-
rahu ũ niawiedamuju dal...

A ad ziamli dychaŭ čysty šwieży wiačerni

Uračystaje wyznańnie wiery prezidenta Peru. Dnia 30 kastyryčnika 1927 h. pašla ũračystaj Imšy sw. u bazylicy metropolitalnaj u Limie, na katoraj byli prysutnymi: prezident rečypaspalitalaj, dyploamaty i šmat wydatnych asob, adbyłosia adkryćcie ũ pałacy arcybiskupskim pamiatkawaj tablicy VIII-ha narodnaha Synodu. U pramowie, skazanaj z pryčyny hetaj uračystaści, arcybiskup Limy, Mgr. Simon ad imia biskupaŭ Peru žwiarnušsia da prezidenta rečypaspalitalaj z sardečnymi wyrazami ũdziaćnaści, što Kaścioł znajšoŭ u im waładara, katory zašiody stara-jecca, kab pamiž Kaściołam i haspadarstwam była zhoda. „Sławim u Twajej asobie, panie prezycencie—kazaŭ X. Arcybiskup — prezycenta wierujačaha, katory pawahu Boha, Chrystusa i Jaha Kaścioła uznaŭ jaŭna słowam i čynam u kraj i za krajem, jak čalawiek prywatny i jak waładar, katoramu Boh za heta bahasławiŭ i blahasławić budzie“.

Šw. Ajciec ab jednaści kaściołaŭ. Nia-daŭna šw. Ajciec abwieściŭ encykliku (publičny list), u jakoj zaklikaje inšyja religii da pałučeńnia z religijaj katalickaj, a tak-ža wyražaje žal z pryčyny tych pahladaŭ, pawodle jakich usie religii dobryja. Papież u liście hetym zaklikaje biskupaŭ, kab jany aścierahali narody prad niebiašpiekaj, wynikajučaj z swabody rozumieć sprawy wiery, jak chćo choča. U kancy encykliki haworycca, što jednaść moža być asiahnuća tolki praz pawarot inšych chryścijanskich wyznańniaŭ na ũłońnie katalickaha kaścioła.

Z žyćcia religijnaha ũ S.S.R.R.

Cryścijanskija jačejki. Usie natuhi kamunistych, kab wykaranić z žyćcia Rasiei Chryścijanstwa, nia dali pažadanych wynikaŭ. Naprociŭ, prašledawańnie religii tolki ũzmacniaje jaje. Najcikawiej toje, što chryścijanie pašyrajuć swaju religiju takim-ža sposabam, jak kamunisty kamunizm. Dziela hetaha astatnim časam paŭstajuć tak zwanyja chryścijanskija jačejki. Istota hetych jačejek znachodzicca ũ tym, što hrupa ludziej, adnolkawych religijnych prakanańniaŭ lučacca razam i pacichu, dzie tolki možna, pašyrajuć swaje prakanańni na inšych. Pašyreńnie hetkim čynam chryścijanstwa ũ S. S. R. R. adbywajecca nia tolki siarod šyrokich narodnych masaŭ, ale tak-ža siarod čyrwonaj armii i siarod kamunistyčnaj maładzieży.

Prawasłaŭje i ũrad kamunistych. Z Maskaŭy niadaŭna dastałasia wiestka ũ hazety ab tym, što pad kiraŭnictwam Charkaŭskaha arcybiskupa adbyłosia wialikaje religijnaje wieča, arhanizawanaje praz Patryarcha. Na hetym wiečy ad imia prawasłaŭnaj carkwy wystupiŭ z lekcyjaj praf. kananičnaha prawa Kuźniecowa, jaki pradu-sim padčyrknuŭ, što za časaŭ cara cerkwa całkom była zbratana z palitykaj. Dziela čaho ũpadak caryzmu paciahnuŭ za saboj tak-ža da ũpadku i cerkwu. Dalej praf. Kuźniecowa wykazwaŭ patrebu pryznać Sawiety i malicca za ich.

Usio heta bylo-b nadta dobra, kab tolki Sawiety dy z cerkwy nie žadali zrabieć swaju słužku, jak i car rabiŭ.

wietryk, niasučy z sabaju pach lasoŭ, paloŭ i ľuhoŭ kwiacistych.

I pytaŭ u dumcy Aŭhustyn mora i ziamli i celaj pryrody: „ci wy Boham maim? ci moža-cie wypaŭnić majo serca, zadawolić maju dušu?“...

I zašumieła burliwaje mora, dychnuŭ silny wiecier ad lasoŭ i paloŭ i zdałosia Aŭhustynawi, što mora i lasy i pali kałasistyja zhodna niasuć jamu adkaz: — „Šukaj nad nami, šukaj nad nami — nia my twaim Boham! My nia možam dać tabie absalutnaha ščaćcia, zdawolić twaič žadańniaŭ: zołata, dastatki, cełaja pryroda — heta stwareńni niżejžyja ad ciabie, čalawieča; šukaj nad nami!“...

Tymčasam sonca pamału pačało chawacca za dalokim niebaschiłam, pa jakim rassypalisia zory, a pamiž ich žjawišsia sierabrysty bledny miesiac. Čar cudnaj, cichaj pahodnaj nočy pierapoŭniŭ Aŭhustynawu dušu rajskim zachapleńniem.

„Ci wy maim Boham?“ — pasłaŭ zorkam mihatliwym pytańnie.

Ale praz miliardy rassypanych pa niebie zorak, jakby praz struny, wialikaj u prastory zawiešanaj harfy, paciahnuŭ doŭhi, mahutny paważny akord nadziejnaj melodyi i adazwašsia ũ wušach Aŭhustynawych sławami psalmu: „Jon stwaryŭ nas!“ (Ps. 99,3). My tolki jahonyja stwareńni, a nijakaja stworanaja pryhožaść nie zdawolić twajej dušy i serca, šukaj nad nami!...

Dyk paniesłasia dumka Aŭhustynawa jašče dalej, uzniałasia wyżej widomaha świetu materjalnaha, uwajšła ũ krainu ducha i pytała adnaho za druhim najšłaŭniejšych duchaŭ: „Moža wy Boham maim? Mo' wy pałożacie kaniec maim sumniwam i ũspakoicie zmučanaje serca?“...

Ale j hety raz cely świet ducha adkazaŭ Aŭhustynawi: „šukaj nad nami!“... My tolki maleńkija, drobnieńkija iskrački biazmiernaha sonca praŭdy; časta my bľudzim i sychodzimo z darohi, my tolki krychatnyja kropielki biazdonnaha akijanu žyćcia — žjaŭlajemsia na świecie i ciera-z chwilinu znoŭ hiniem „Oj nie! nia my twaim Boham! Šukaj nad nami!“...

Tady duša Aŭhustyna padniałasia pawyž usiakaha stwareńnia: wyšej ziamli j mora, nad zory i niawidomy świet ducha aź da Božaha tronu...

I bole j užo nie pytała. Jahonaja dumka zahłybiłasia ũ razmyšleńni ab Bohu Nieskančatnym; jaho serca ũ rajskim zachopleńni nadpryrodnym zatapiłasia ũ tym, Katory jość Alfaj i Omehaj (pačatkam i kancom) usiešwietu, a wusny šaptali biazwiedna: „Dla Siabie Ty stwaryŭ nas Boža: i nie supakoicca serca našaje, pakul nie sapačynie ũ Tabie“...

Zľučycca z Boham z najwyžšym ideałam žyćcia — zbawić — aščašliwić dušu swaju — woš adkaz na pytańnie: Kudy jdziom?...

Knihapis.

Ks. D-r J. Rešeć. **Karotki katechizm dla Biełarusau katalikoŭ.** Wilnia 1927 h. str. 47.

Słušna katechizm uwažajecca za najwaźniejšuju z relihijnych knižak: Biez jaho ab inšych nia možna j dumać, nia majuć nijakaj racyi byćcia. Katechizm, wusny ci pisany, jość tej bramaj, praz katoruju narod uwachodzić u poŭniu žyćcia relihijnaha, zbližajecca da aŭtara, konfesijanału, a praz heta — da Boha, Stwaryciela i Zbaŭcy. Dziela hetaha wielmi waźnym jość fakt zjaŭleńnia ũ 1927 hodzie biełaruskaj katechizmoŭki, majučaj užo *poŭnuju* aprobatu kaścielnaj ułady. Heta imienna adroźniwajeć jaje ad hetakaha-ž rodu daŭniejšych pačynańniaŭ. Najstarejšija biełaruskija katalickija katechizmy, pachodziadčyja z XVI i XVII stалеćciaŭ stanowią siańnia tak wialikuju redkaść, što nia majućy ich pad rukoj trudna prawiści jakoje paraŭnańnie pamiž imi i nowawydany. Zatoje choćycca zrabieć paraŭnańnie biełaruskich katechizmowak, wydanych užo pa skasawańni zabarony biełaruskich drukau, z katechizmam układu x. dr. Rešecia. Woś-ža dasiuleńnija takoha źmiestu knižacki byli pierawaźna pracaj asob świeckich, jakija dawoli paniawolnicku pierakładali z polskaha na biełaruski katechizm x. Filochoŭskaha. Duchoŭnyja ułady pierakładu nie paddawali cenzury, zdawalniajućysia na karotkim *imprimatur*. Inačaj sprawa maicca z abhawarywanym katechizmam. Pierakładu i układu jaho dakanaŭ x. dr. fil. i teol. J. Rešeć, kapłan dobra abnazjomleny z pradmietam swajej pracy. Asobnaja komisija pry Kuryi Mitrapalitalnaj u Wilni, skład jakoj stanawili: ks. prałat J. Ušyła, ks. kanonik A. Sawicki, ks. W. Hadleŭski i ks. Ad. Stankiewič, pierahledziła rukapis. X. dr. L. Puciata, jak cenzar knižak relihijnaha źmiestu, pałażyŭ na hetaj knižcy swajo *nihił obstat*, pašla čaho nastupiła arcypastyrskaje *imprimatur*. Nia biez značeńnia peŭniež jość fakt, što katechizm wydany koštam J. E. Arcybiskupa, Wilenskaha Mitrapalita. Dziela taho, što nowaja biełaruskaja katechizmoŭka maje za saboj pawahu stolki i takich aŭtorytetaŭ, recenzent nia maje šmat ab čym hawaryć.

Pacjery padanyja tut jość u formie niadaŭna ustalenaj praz episkopat. Niama ũ im nijakich *łaski-ś, błogosławiona-ś...*, ale *poŭnaja łaski*, bahasłaŭlena... Pa pacierach iduć čarodna katechizm ahułny i padrabiazny, urešcie ministrantura. Wyklučanaj tut prosta jość prysutnaść pamylak dohmatyčnych i maralnych, mohuć być zatoje pamylki jazykowyja, na katoryja niachaj pakaža fachowy biełaruski mowawied.

Chaj Karotki Katechizm budzie dobrym zapacatkawańniem dalšych prac źmiestu relihijnaha dla narodu biełaruskaha.

T.

Prysyłajcie padpisku, a takža i adrasy na probnyja numary „Chr. Dumkil“

J. Jøergensen. **Prypowieści.** Pierakłaŭ na biełaruskuju mowu x. P. T. Wilnia 1927 h. Str. 55 z partreram uŭtora.

Wiazanku **Prypowieści** wiadamaha danskaha piśmiennika J. Jøergensena papiaredziŭ pierakładčyk x. P. T. karotkim ustupam, u jakim u niekalki sławach raskazaŭ ab dziejach žyćcia hetaha wydatnaha čaławieka, budučaha wytrywałym i — skažam — ščaśliwym šukačom wiečnaj Praŭdy, jakaja jamu tolki ũ majskim wieku abjawilasja ũ celaj poŭni ũ katalickim kaściele.

Dumku pryswajennia biełaruskamu piśmienstwu **Prypowieści** wydatnaha konwertyty treba nazwać wielmi ščaśliwaj z šmat bakoŭ. Pradusim Jøergensen maje dušu padobnuju da duży biełaruskaj. I tut i tam pakora, mistycyzm, asabljawa relihijnaść, luboŭ pryrody. Ale jość i roźnicy. Woś daremna šukali-b u duży Biełarusa soniečnaha zadawoleńnia z žyćcia, jakoha stolki maje ũ sabie danskim poet. Wybar prypowieści wielmi udały. Ščyrasłoŭnaj jość poetyckaja praca Jøergensena, choć zwyčajna ũbrana ja ũ skramniejšuju na wyhlad prozaičnuju adziežynu. Cytajućy jaje, niaraz atrymliwaješ uražańnie, što ũ swaim jasnawidzie daloki ad nas cieleam aŭtor bačyć adnak naskroś duży biełaruskuju i dla wyražańnia swaich dumak i pačućciaŭ dabirajeć imienna paniaćciaŭ, sloŭ, abrazoŭ i paraŭnańniaŭ, najbolš zrazumielych dla Biełarusa.

Jøergensen, wialiki i natchniony piśniar i pakłownik św. Franciška, padlahaje i ũ **Prypowieściach** čaru franciškanskaj lehiendy. Prostymi sposabami zdabywaje tut poet efekty silnyja, niazbytyja. Lepšym, čyściejšym staniecra každy, chto ũważna i staranna pračytaje hetuju pryhožu knižycu.

Šmat udziaćnaści naležycca x. P. T., katory tak ščaśliwa zapačatkawaŭ svoj debiut, jak pierakładčyk na biełaruskuju mowu.

Kab-ža pieršy pašpiech byŭ dla skromnaha aŭtora zaachwočańniem da dalejšaj na hetaj niwie pracy!

T.

KALENDARYK

D ni	N. styl	St. styl	Rymska - katal.	Hreka - katal.
P.	23	10	Rajmunda	Ryhora
A.	24	11	Cimafieja	Chwiadosa
S.	25	12	Nawarot św. Paŭla	Taciany
Č.	26	13	Palikarpa	Jarmily
P.	27	14	Jana Złatawusnaha	a. a. zabitych u Sin.
S.	28	15	Ahnieski	Paŭla i Jana
N.	29	16	+3 Niadziela pa Troch Kar., Franc. Salez.	+Niadz. pa S. P. pk. P.
P.	30	17	Marcijany	Antoniahna Wial
A.	31	18	Piatra z Nolaska	Apanasa i Kiryly
S.	1	19	Ihnata	Makaraha
Č.	2	20	M. B. Hramnič.	Jauchima
P.	3	21	Blažeja	Maksima
S.	4	22	Andreja Kors	Cimafieja
N.	5	23	+Niadz Starzap. Ahaty	+Mitr. Klimensa

Chronika.

Synod Archidiecezalny. Pawodle kaścielnaha prawa prynamsi kožny 10-y hod musić u kožnaj dyecezi adbywacca tak zwany dyecezalny synod, što znača — narady pradstaŭnikoŭ ducha-wienstwa z dyecezi. Padobnyja synody zwyčajna adbywajuca ũ katedralnym kaściele i razwažajuć roznyja sprawy, datyčačyja kaścielnaha žyćcia ũ dyecezi.

Woś-ža taki synod maje ũ 1930 h. adbycca ũ Wilni. Užo jość adpawiednyja komisii, jakija wiaduć padhatoŭčuju pracu.

Pieramieny ũ duchawienstwie. Na padstawie zahadu J. E. ks. Arcybiskupa - Mitrapalita Wilenskaha zašli niekatoryja źmieny na pasadach duchawienstwa ũ Wilenskaj Archidiecezi: ks. A. Jakowanis probašč u Gierwiatach, naznačany na probašča ũ Kluščany, ks. D. Bujwis, probašč u Kluščanach naznačany probaščam u Gierwiaty, ks. N. Wojšutis naznašany probaščam u Kałty-niany; ks. A. Michajło naznačany probaščam u Słabodku; wučeńnie religii ũ gimnazii im. Unji Lublinskaj u Hłybokim daručana ks. dz. A. Zienkiewiču.

Arcypastyrskija wizytacyi. Kancelaryja J. E. Arcybiskupa wilenskaha užo maje apracawany plan dalejšej wizytacyi Archidiecezi.

Uhodki wybaru i karanacyi św. Ajca Piu-sa XI. Na dzień 6-II prypadajuć uhodki wybaraŭ,

Ž a r t y.

Chto nabažniejšy?

Pry kaściele paspračalisia dźwie kabiety, ka-toraja z ich nabažniejšaha. I pajšli pytacca da ka-ścielnaha dzieda.

Agata kaža: — Ja admowiła ražaniec, siem pakutnych psalmaŭ, piac pacieraŭ i Litaniju da Usich Światych.

A Barbara kaža: — A ja admowiła try čaści ražanca, abyjšła kryžowuju darohu, pračytała im-šalnija malitwy i... i...

Dzied słuchaŭ, słuchaŭ; zazławaŭsia i kaža: pa praŭdzie, to samaja nabažniejšaja jość maja miatla, bo jana padmiała ceły kaścioł, paścirała z kutoŭ pawučyńnie i nikomu nie pachwaliłasia.

ŽMIEST: 1) Fr. Hryškiewič — Zahrymieła nad ziamloju...; 2) 20 studnia, 1928 h.; 3) D. Aniško — Usio naprawić u Chrystusie...; 4) X. P. T. — Adkul i kudy idziom?; 5) Z katalickaha žyćcia; 6) Z žyćcia religijnaha u S.S.R.R.; 7) T. — Knihapis, Kalendaryk; 8) Chronika, Paštowaja skrynka, Žarty.

PAŠTOWAJA SKRYNKA.

Ks. M. R. ũ W.: Za 8 zł. na „Chr. D.“ ščyra dzia-kujem. Prosim pisać da nas.

Ks. Dr. A. L. u W.: 8 zł. atrymali. Padziaka. Prošba pisać u našu časopiš.

B r. P. u H.: 2 zł. atrymali. Dziakujem. „Chr. D.“ pasylajem. Prosim pisać da nas ab religijnym i maralnym žyćci wašaha kutka.

Ks. W. T. u W.: Za 5 zł., za parady i za pryračeń-nie pisać u „Chr. D.“ ad dušy dziakujem; čakujem na materjał.

Ks. E. J. u P.: 8 zł. atrymali. Padziaka. Było-b nadta dobra, kab Wy byli stałym našym supracouńnikam.

P. J. u D.: 8 zł. atrymali. Dziakujem. „Chr. D.“ wysylajem.

Ks. J. H. u D.: 20 zł. na „Chr. Dumku“ atrymali. Ščyra dziakujem. Pašyracie našu časopiš, a tak-ža pišycie.

Z. u D.: 8 zł. atrymali. Časopiš pasylajem.

Ks. St. M. u B.: Za 5 zł. i za cioplyja slowy ščyra dziakujem, prošbu spaŭniajem.

J. M. u D.: Probnny numar wysylajem. Kali što na-pišycie, achwotna źmieščim.

Ks. Dr. J. R. u B.: Atrymali, nadrukujem, pi-šecie bolš.

a na dzień 12-II — karanacyi św. Ajca. Z hetaj pryčyny J. E. Arcybiskup wydaŭ zahad ducha-wienstwu, kab ab hetym ksiandy z ambonaŭ aznajmili narodu, a tak-ža adprawili ũračy-styja nabaženstwy, adpiajali Te Deum i skazali adpawiednyja kazańni.

Nawuka.

Adzin ksiondz hawaryŭ u nawucy ab šwia-tym Piatru, jak jon plakaŭ za svoj hrech. Nu, hawora ksiondz: „Piotra plakaŭ, horka i časta plakaŭ. A čaho jon plakaŭ?“

Tymčasam ludzi nia słuchajuć nawuki, kaš-lajuć, dremiać. Ksiondz zazławaŭsia i kaža dalej: „A čaho jon plakaŭ? Jon zatoje plakaŭ, što wy, hultai, nia słuchajecie nawuki: ty, Alžbieta, dre-miš, a ty, Januk, paziawaješ... Hdzie wy, u ka-ściele, ci ũ chacie?“...

Redaktar-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ.

Z dazwołu J. E. Wilenskaha Katalickaha Arcybiskupa-Mitrapalita.

Bielaruskaja drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Ludwisarkaja wul. 1.

**Nabaženstwa dla Bielarusau u kaściele św. Mikałaja
adbywajecca kožnuju niadzielu i sviata
a h. 10 ranicy. Padčas nabaženstwa pjaie
chor bielaruskija relihijnyja pieśni, a tak-
ža zaŭsiody bywaje bielaruskaje kazańnie.**

Prośba redakcyi da swaich prychilnikaŭ:

1. Prysylać adrasy i hrošy stałych padpišczykaŭ, a takža adrasy na numary probnyja.
2. Pisać u „Chr. D.“ staćci i korespondencyi. Pradmietam staciej moža być: teolohija, filozofija, socyjalohija, historyja, sprawy narodnyja, kultura ahułam, a tak-ža i rožnyja biahučyja sprawy ŭ światle Chryścijanskaj ideolohii. Pradmietam korespondencyi moža być usio, što dziejecca na siale i ŭ mieście i što maje hramadzkae kulturnaje značeńnie.
3. Prysylać nam swaje ŭwahi, jakoj pawinna być naša časopiś.
4. Zahadzia pawiedamić, kamu i skolki numaroŭ majem pasylać.
5. Pisać paważna i prosta, kab było zrazumiełym jak intelihiencyi, tak i narodu.

Aprača Redakcyi padpiska na „CHRYŚCIJANSKUJU DUMKU“ pry-
jecca ũ Kniharni „Pahonia“ — Zawalnaja Nr. 7, u Kniharni
St. Stankiewiča — Wostrabramskaja 2 i ũ drukarni Im.
Fr. Skaryny — Ludwisarskaja 1.

PIERŠAJA BIEŁARUSKAJA
DRUKARNIA
Im. FR. SKARYNY
u Wilni, Ludwisarskaja 1.

Pryjmaje zakazy na ũsialakija drukarskija ra-
boty ũ rożnych mowach (knižki, brašury,
hazety, afišy, kancelarskija blanki i inšyja).

CENY KONKURENCYJNYJA.

Spaũnieńnie zakazaũ chutkaje i sumlennaje.

T-wa „PAHONIA“
SKŁAD PAPIERY, KNIŻAK
I PIŚMIENNYCH PRYLADAŬ.

Kniharnia T-wa „Pahonia“ wysyła na wio-
sku ũsim klientam kniŕki, kalendary, piś-
miennyje prylady paśla atrymańnia z pošty
wysłanych pierakazom hrošy.

CENY NAJNIŕEJŠYJA.

Usie zakazy wupańniajucca sumlenna, chut-
ka i akuratna!

Adras: WILNIA, ZAWALNAJA Nr. 7.
Kniharnia T-wa „PAHONIA“

U KNIHARNI „PAHONIA“ WILNIA,
ZAWALNAJA 7, PRADAJECCA KNIŕKA

„HOŁAS DUŠY“

Napisaũ ks. K. STEPOWIČ

U kniŕcy bahaty źmiest rożnych malitwaũ
i piešniaũ.

CANA KNIŕKI: U miakkaj pałatnianej aprowie z
pamalawonymi bieraŕkami **3 zł.**
U pałatnianej aprowie z zaločany-
mi adciskami **2 zł. 50 hr.** U pa-
łatnianej aprowie bez zaločanych
adciskaũ **2 zł.**

**BIEŁARUSKAJA
KATECHIZMOŬKA**

DLA BIEŁARUSAŬ-KATALIKOŬ

wyšla z druku i pradajecca ũ bie-
laruskich kniharniach u Wilni.

Katechizmoŕka pierahledŕzana adu-
myslowaj Komisijaj pry Wilenskiej
Mitrपालitskaj Kuryii i wydana koš-
tam J. E. Arcybiskupa Mit-
rapalita Wilenskaha.

CANA KATECHIZMOŬKI 20 hr.

Biełaruskaja Kniharnia
ST. STANKIEWIČA

WILNIA, WOSTRABRAMSKAJA wul. Nr. 2.

Prapanuje na školny hod roŕnyja pad-
ručniki dla polskich i biełaruskich pačat-
kawych i siarednich szkoł, a taksama ũsie
piśmiennyja prylady, jak sšytki, alaŕki, brul-
jony i šmat inšych rečaũ.

Zakazy wysyłajucca pa atrymańni na-
leŕnych hrošaũ, abo zadatku nia mienš tre-
cijaj čaści.

Wupańnieńnie chutkaje i akuratnaje.

**LAKARNIA LITOŬSKAHA T-wa
SANITARNAJE POMAČY**

WILNIA, WILENSKAJA wul. 28.

U ambulatoryi pryjmajuć daktary spetsyjalisty:
dziciačyja chwaroby ad 11—12 i 2—2.30 m.;
unutranyja chwaroby 11—2; chirurgičnyja 1—2;
ŕanočyja 11—1; wačej 12—2; wušej, nosa i
horla 2—3; zuboŕ 10—11; skury i weneryč-
nyja 2—2.30; nerwaũ 1—2.

U lakarni addziely: unutrany, chirurgičny, gineko-
lohičny i RADZILNY.

KABINET

RENTGENA i ELEKTRA-MEDYČNY.

Lačenneńnie pramieńnikami, fotehrafawańnie, prašwiat-
lańnie, elektryčny masaŕ.